

Prædiken til Søndag septuagesima

Matt. 25, 14-30

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Jesus sagde: »Det er med Himmeriget som med en mand, der skulle rejse til udlandet og kaldte sine tjenere til sig og betroede dem sin formue; én gav han fem talenter, en anden to og en tredje én, enhver efter hans evne; så rejste han. Den, der havde fået de fem talenter, gik straks hen og handlede med dem og tjente fem til. Ligeledes tjente han med de to talenter to til. Men den, der havde fået én talent, gik hen og gravede et hul i jorden og gemte sin herres penge. Lang tid efter kommer disse tjeneres herre tilbage og gør regnskab med dem. Den, der havde fået de fem talenter, kom og lagde andre fem talenter på bordet og sagde: Herre, du betroede mig fem talenter; se, jeg har tjent fem talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Også han med de to talenter kom og sagde: Herre, du betroede mig to talenter; se, jeg har tjent to talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Så kom også han, som havde fået den ene talent, og han sagde: Herre, jeg kender dig som en hård mand, der høster, hvor du ikke har sået, og samler, hvor du ikke har spredt, og af frygt for dig gik jeg hen og gemte din talent i

jorden. Se, her har du, hvad dit er. Men hans herre sagde til ham: Du dårlige og dovne tjener! Du vidste, at jeg høster, hvor jeg ikke har sået, og samler, hvor jeg ikke har spredt. Så burde du have betroet mine penge til vekselererne, så jeg havde fået mit igen med rente, når jeg kom tilbage. Tag derfor talenten fra ham og giv den til ham med de ti talenter. For enhver, som har, til ham skal der gives, og han skal have overflod, men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har. Og kast den uduelige tjener ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren.« Matthæusevangeliet 25,14-30

Hvorfor hjælper ingen den tredje tjener?

Ret tidligt i min netop overståede studieorlov smuglæste jeg dagens evangelium og åndede lettet op – skønt med en kendt lignelse. Det skulle da blive en befrielse at vende tilbage til kendt stof, så at sige – i det tilfælde, at hjernen ikke lige var oppe på fulde omdrejninger. Lignelsen om de betroede

de talenter er en af de kendteste lignelser. *Men* – for der er et stort men – det betyder ikke, at den er let at få greb om. Sådan er det med lignelser, sådan er det med livet.

Det er nemlig en barsk lignelse. Tjenernes herre rejser væk – ingen ved hvor længe eller hvorfor, han rejser bare. De er overladt til sig selv.

Han betror tre af sine tjenere svimlende formuer – én talent svarede dengang til 15 års løn, så kan I selv gange op! Men herren giver ingen anvisninger på, hvordan tjenerne skal forvalte eller passe på formuerne. Han rejser bare – forlader dem. Med det enorme ansvar.

De er overladt til en *gættekonkurrence* om, hvordan de bedst tjener herren, mens han er væk. Og den gættekonkurrence har kun ét brændstof – nemlig hvordan de hver især kender herremanden. Og som bekendt kan fejlagtige opfattelser af andre mennesker få selv de bedste til at snuble, fejle, frygte, blive handlingslammede.

Tjenerne med fem og to talenter skynder sig ned på torvet og får formuen fordoblet, mens tjeneren med én talent graver den ned et sikkert sted, så herren kan få den igen, når han kommer hjem. Da herren kommer hjem, får de første to tjenere ros, mens den forsigtige tjener får et møgfald. Ja, han skal endda give den ene talent til ham, der nu har ti. Og som om det ikke var nok, bliver han til sidst kastet ud i mørket. Væk fra fællesskabet. Uden opgave. Uden betydning. Bare væk. Det er en barsk beretning.

Jesus, som fortæller lignelsen, indleder med at slå fast, at lignelsen skal ligne noget bestemt. Den skal ligne Gudsriget. Men kan

det nu også være rigtigt? Kan Gudsriget virkelig være et sted, hvor man blive dømt til isolation, hvis man ikke slår til? Hvis man ikke gætter rigtigt? Dømt til ikke at være noget værd. Dømt til at være overflødig?

Nej, hvis Gudsriget var sådan, ville enhver dåb være uden betydning. Uden levende håb. Uden kærlighed. Uden liv. Men den Gud, Biblen åbenbarer for os, er kærlighed! Den Gud, som Biblen åbenbarer for os, ligner kun lignelsens herre på det ene punkt, at Han deler sin formue ud til os. Han deler sin rigdom ud til os. *Ja, Han satser hele sin formue på os i dag og altid!*

Gud er mere end almindelig risikovillig. Enhver bankrådgiver ville under normale omstændigheder fraråde den slags på det kraftigste. Men Gud er ikke underlagt ”normale omstændigheder”. Gud er Gud. Gud er grænsesprængende i sin kærlighed. Han kender os, og satser alligevel hele butikken. I kærlighed til os.

Så herren i lignelsen og Gud ligner kun hinanden deri, at de begge betror deres tjenere svimlende formuer. I lignelsen er det penge. I det gudskænkede liv består den betroede formue af de mennesker, vi lever iblandt. *Gud har betroet os hinanden.* Dem, vi kender og de fremmede. Dem, vi holder af og dem, vi ikke kan fordrage. Vi har samme ansvar over dem alle sammen – vi kan ikke med rette vælge til eller fra. Vi har ansvar for at drage omsorg for alle dem, vi er i blandt. Svimlende ansvar! Ubærligt ansvar! Større end alverdens årslønninger. Mere end nogen af os kan bære alene. Og derfor kan de fleste af os få lyst til at vende os væk fra ansvaret. Vende blikket indad og håbe, at

alt det, vi er blevet betroet, vil gå væk, passe sig selv. Om ikke andet så bare for en stund.

Lignelsen er traditionelt set blevet brugt til at sige, at de to første tjenere får ros, fordi de dog gør noget. Mens den tredje tjener bliver straffet, fordi han intet gør. Kort sagt: vi får ros, når vi giver os i kast med livet. Men ser man godt efter, er der noget langt mere barsk på spil end det åbenlyse. Nemlig, hvorfor kommer ingen den tredje tjener til hjælp – til undsætning.

Han er alene med sin frygt, med sin opgave – og ender med at blive dømt til at stå uden for fællesskabet. Hvad siger det om de andre i lignelsen? *Hvorfor kommer der ikke nogen og hjælper den tredje tjener?* Med at turde. Med at håbe på – tro på – at satsningen vil blive satsningen værd?

Man kan sagtens se de to første tjenere for sig, storskrydende (grine hele vejen hen til banken, som man siger), da de har fordoblet den formue, de blev betroet. Men hvorfor stoppede de der? Med fordoblingen. Hvorfor ikke tredoble, firedoble, tidoble? Og herren, som var så rig, hvorfor skulle han have hele overskuddet? Han havde ikke givet anvisninger på, hvad de skulle gøre med formuen. Så hvorfor brugte de ikke overskuddet på at hjælpe dem, der ikke havde ret meget? Hvorfor hjalp de ikke den tredje tjener med at pleje og dyrke det, han var blevet betroet? Hvorfor har de nok i deres eget? Hvorfor har vi? Alt for ofte ...

Den tredje tjener deler ikke sin opgave med nogen. Han rækker ikke ud efter nogen, som han kan dele ansvaret med. Han er bange! Bange for ham, som har betroet ham en stor

Redaktion
Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
Egevej 4
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

formue – endda efter evne. Herren troede på ham, men tjeneren var for bange til at gøre noget som helst.

Hvem hjælper os, når vi bliver så bange, at vi ikke bare gemmer det betroede væk, men også gemmer os selv væk? Væk fra verden, væk fra dem, der måske kunne hjælpe – eller i det mindste kunne være sammen med os i alt det, der synes uoverstigeligt svært.

Vi tror, vi ved, hvad vi gemmer os for. Den strenge herremand, vores chef, vores elskedes blik der ser lige igennem os, vores børns stemmer der kalder på os, kræver noget af os, som vi tror, vi ikke magter. Måske gemmer vi os for Gud.

Men lykkes det? Nej. For i bund og grund prøver vi at gemme os for os selv. For alle vores fejl og mangler. Vores frygt. Vores utilstrækkelighed. Vores svaghed. Vores uformåenhed. Og det er ikke så underligt, for vi er ikke altid et kønt syn. Vi bliver presset fra alle sider til at avancere, blive dygtigere, blive mere autentiske, være over-skudsforældre, være en attraktiv og interessant ægtefælle, en nærværende ven, en gavmild bidragyder af tid og penge. Vi magter ikke det alt sammen, og det kan få mange af os til at kaste håndklædet i ringen på forhånd.

Vi slås på flere fronter dels med vores reelle uformåenhed: vi magter ganske enkelt ikke alt det, der kræves af os. Dels med en total misforståelse af, hvem vores herre i virkeligheden er.

Den tredje tjener er overbevist om, at hans herre er streng og har muligheder og evner, som ikke afhænger af de tre tjenere eller nogen andre. Og han bliver faktisk bekræf-

tet i det billede. Gud og lignelsens herre ligner ikke hinanden. For hvad stiller man op med sådan en herre? Ingenting, tænker den tredje tjener. Ingenting. Og det er lige præcis hvad han gør – ingenting. Risikerer intet og mister alt!

Når vi som den tredje tjener prøver at gemme os væk fra det betroede. Ja, så forsvinder livet imellem hænderne på os. Vores formuer skal forvaltes, plejes, virke og vokse. Her tænker jeg selvfølgelig ikke på vores formue af penge, hvor stor eller lille den måtte være for hver enkelt af os. Jeg tænker på den svimlende formue, vi har fået betroet. Hinanden. Og her er vores opgave den ene, at lade vores formue vokse i kærlighed. Så den kommer til at ligne Ham, der har foræret os den.

For nogle af os lyder det kald tydeligst, når det gælder vores børn. Når vi får børn betroet, har vi et valg – vi kan drage omsorg for dem, følge dem, engagere os i dem, elske dem selv når det er allersværest, prøve igen når vi fejler, bede om tilgivelse, eller vi kan placere dem i et hjørne overladt til sig selv af frygt for eller i isnende erkendelse af, at vi alligevel ikke kan gøre det godt nok hele tiden.

For nogle lyder kaldet tydeligst, når det gælder ægtefællen, forældrene, broderen, søsteren, vennen, den syge, den svage – ja, vi kender bedste selv vores kald. Fælles er det, at det lyder! Højt og tydeligt. Insisterende. Vi er blevet noget værdifuldt betroet – alle sammen!

Og når det kald skal forfølges, kan vi leve i frygt eller i frimodighed. Om det bliver det ene eller andet afhænger af, om vi kender

vores herre, om vi kender Gud. Hvis vi skal lære Gud at kende, må vi vende blikket udad. Det gør vi ved at komme i kirken. Ved at bære vores børn til dåben. Ved at tale med hinanden om tro og tvivl. Ved at søge til Biblens fortællinger. Ved at lade os røre og forundre af salmerne. Ved at bede om hjælp – hos Gud og hos hinanden.

Vi har alle muligheder for at lære Gud – kærligheden – at kende. Og gør vi det, behøver vi ikke længere at gætte. Så behøver vi ikke længere at frygte. Så kan vi i stedet frimodigt give os i kast med at forvalte den svimlende formue, der er lagt i hænderne af os.

Og vi skal turde miste det hele. Vi skal turde gældsætte os til hinanden. Vi skal turde vinde stort og skamløst dele ud af gevinsten. Og håbet, som vi får ved døbefonten er, at hvis vi går fallit, ja, så er det på Guds regning!

Marie Hedegaard Thomsen
Hadsten storpastorat

Salmer:
392, 29, 276, 69, 192 v. 7, 728